

Een programma voor een stad op mensenmaat schrijf je niet alleen. Een goed programma is het eindpunt van een lang proces, van dialoog en discussie, van vragen en antwoorden. Een goed programma, dat is maanden intens debat over de stad van morgen.

Heel veel mensen droegen hun steentje bij aan dit programma. In de eerste plaats de 1031 Turnhoutenaren die hun mening gaven in De Grote Bevraging. Zij vertelden ons wat eerst moet worden aangepakt. Zij gaven ons nieuwe, frisse ideeën.

Er zijn ook de tientallen gesprekken met mensen uit het middenveld: actieve vakbondsvrouwen en -mannen, vrijwilligers uit de natuurverenigingen, uit de armoedeorganisaties en uit het jeugdwerk, cultuurwerkers en voorzitters van buurtverenigingen, belangenorganisaties en actiegroepen... Het zijn allemaal ervaringsdeskundigen op hun terrein. Zij vormen een essentiële schakel in het democratisch proces voor een stad op mensenmaat.

Er zijn de taaltovenaars die elke zin en elke komma onder een vergrootglas legden. Zij maakten van dit programma een leesbaar verhaal voor iedereen. Er zijn de fotografen, de lay-outers en de mensen van de PVDA-communicatiedienst. Want een beeld zegt soms meer dan duizend woorden.

En tenslotte zijn er natuurlijk onze actieve leden en onze sterke basisgroepen. Met heel wat dossiervreters en met heel wat geboren en getogen Turnhoutenaren, die elk hoekje van de stad kennen.

Bedankt aan al die mensen die met een kleine of grote bijdrage hebben meegeschreven aan dit programma voor de stad van morgen. Samen maken we van Turnhout een stad op mensenmaat.



**Wout Schafraet**

# INLEIDING

## GEEN GEROMMEL IN DE MARGE, MAAR EEN STEDELIJKE REVOLUTIE

Beeld je een stad in waar armoede geen kans heeft. Een stad waar je je geen zorgen hoeft te maken over de rusthuisfactuur van je dementerende moeder. Beeld je een stad in waar je kinderen veilig naar school kunnen fietsen. Een stad waar stipt en regelmatig openbaar vervoer een echt alternatief wordt voor de auto. Beeld je een stad in die niet verstikt maar die ademt, met een garantie op groen, ook voor de volgende generaties. Beeld je een stad in waarin elke Turnhoutenaar meetelt. Ongeacht de dikte van zijn portefeuille en ongeacht zijn huidskleur of achtergrond. Beeld je een stad in zonder sluikstort en zwerfvuil en met betaalbare en regelmatige afvalophaling aan huis. Beeld je een stad in waar de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Als we de uitdagingen van vandaag en morgen echt willen aanpakken, dan hebben we meer nodig dan een goedbedoelde maatregel hier of daar. Dan moeten we geen komma's veranderen, maar moeten we de stad veranderen. Geen gerommel in de marge, maar een stedelijke revolutie. Wij zijn niet bezig met de postjes en de macht verdelen. Wij zijn niet bezig over wie met wie, en wie niet met wie. Wij zijn bezig met onze stadsvisie. Om dit stadsprogramma te maken, hebben wij De Grote Bevraging georganiseerd bij meer dan duizend inwoners, in de grootste stadsdialoog uit de geschiedenis van Turnhout. Wij toetsen ons programma, we betrekken de mensen: dat is ons DNA. Er is geen enkele partij die dat doet zoals wij.

## STAD OP MENSENMAAT OF STAD OP CENTENMAAT?

Onze stad staat in de uitverkoop. Een goed draaiend kleuterschooltje wordt gesloten en de gronden worden verpatst aan een projectontwikkelaar. De groene longen in het zuiden en in het noorden van onze stad worden volgebouwd voor snel geldgewin. Er komt geen nieuw park en er komen geen nieuwe betaalbare woningen in het centrum van onze stad. Maar wel een toren van beton, met dure lofts en een commercieel winkelcentrum, in een stad die steeds meer verstikt. Stadsgronden met veel potentieel belanden op de braderie van de vrije markt.

Ook onze stedelijke diensten gaan op de schop. Ons zwembad werd uitverkocht aan een Nederlands privébedrijf. Daardoor betaalt de Turnhoutenaar nu de duurste zwemtarieven in onze streek. Het OCMW-woonzorgcentrum en het OCMW-ziekenhuis werden verzelfstandigd. Je betaalt ondertussen meer in woonzorgcentrum De Wending dan in sommige privérusthuizen. De stadsdiensten worden stap voor stap omgedoopt tot bedrijfseenheden, met managers aan het roer. Zo sluipt de private logica binnen in de publieke dienstverlening. Er moeten nu 'commerciële targets' worden gehaald. Onze diensten moeten 'concurrentieel zijn met de privésector'. Patiënten worden klanten. Dienstverlening, zorg en mensenwerk worden voor het stadspersoneel opeens een 'product'.

De stad geeft de sleutels van haar eigen beleid uit handen aan private ondernemingen, aan 'autonome bedrijven', aan projectontwikkelaars en betonboeren. Deze bedrijfslogica vertrekt niet van een stad op mensenmaat, maar van een stad op centenmaat. De sociale visie op de stad, de stad op mensenmaat, wil diensten toegankelijk maken voor iedereen. De stad op mensenmaat wil de sociaal zwaksten beschermen. De stad op mensenmaat investeert in onderwijs en zorg, in veilige fietspaden en in betaalbaar wonen. De stad op mensenmaat is een klimaatneutrale stad, met propere lucht en met groen in elke wijk. De stad op mensenmaat breekt met de neoliberale logica van besparingen en commercie.

# WIJ WILLEN INTEGRALE WIJKEN

Het recht op gezondheidszorg, mobiliteit, onderwijs, wonen, werk, cultuur, inspraak en publieke ruimte, samen is dat het integrale 'recht op de stad'. Wij willen het sociaal weefsel versterken. Wij verdedigen de stadsvernieuwing en -herwaardering vanuit een publieke logica. Als we wijken herwaarderen, dan zorgen we dat iedereen meekan.

Bepaalde wijken in onze stad worden in de steek gelaten. In Zevendonk verdween de wekelijkse markt, sloot het bankkantoor, verdween de dokterspraktijk en werd de buslijn afgeschaft. In sociale woonwijk Den Brand werd de buslijn afgebouwd en gebeurt er amper nog groenonderhoud door de stad.

In andere stadsdelen wordt wél geïnvesteerd. Maar die investeringen staan niet in functie van de mensen die er wonen. Met dure lofts en winkelcentra wil men nieuwe, kapitaalkrachtige bewoners aantrekken. Wijken worden opgewaardeerd, maar daarmee gaan ook de prijzen - in de eerste plaats de woningprijzen - de hoogte in. Dat proces, waarbij de oorspronkelijke bewoners uit de stadswijken plaats moeten maken voor iets-meer-verdieners, heet gentrificatie. Ze vragen ons: 'Zijn jullie dan tegen het herwaarderen van wijken?' Natuurlijk niet. Het is goed dat er in de stad geïnvesteerd wordt. Het is goed dat wijken opgewaardeerd worden. Maar ze 'vergeten' de mensen. Dat is wat vandaag aan de Grote Markt gebeurt.

Een integrale wijk is een wijk waar wonen, gezondheidszorg en onderwijs toegankelijk, betaalbaar en degelijk zijn. Een integrale wijk is een wijk met publieke groene ruimte. Een integrale wijk is een wijk met voldoende publieke voorzieningen dicht bij de mensen. Publieke voorzieningen worden bereikbaar op wandel- en fietsafstand. Zo wordt de auto vanzelf overbodig.

Een integrale wijk betekent voor ons onder meer een wijk:

- met een goede school en kinderopvang
- met betaalbare woningen voor de brede bevolking (via een mix van huurwoningen, koopwoningen en goede sociale woningen)
- met dokter, tandarts en apotheker
- met een postkantoor met internettoegang, een bankkantoor en een bancontact
- met voldoende groene ruimte, speelgelegenheid en sportinfrastructuur
- met een laagdrempelig wijkhuis waar iedereen terecht kan voor hulp volgens het principe 'koffie en papieren'
- met respect en diversiteit
- met een regelmatige en betaalbare afvalophaling aan huis
- met degelijk en regelmatig openbaar vervoer, een veilig fietsnet, een publiek fietsdeelsysteem (Velo) en een publiek autodeelsysteem (Otto)
- met wijkagenten die in de wijk zelf wonen en de mensen kennen
- met wijkinfrastructuur: een bibliotheek, ontmoetingscentra en jeugdhuizen en eventueel een wasserette van de stad
- met middenstand: kapper, bakker, kruidenier...

# DE GROTE BEVRAGING: UNIEKE STADSDIALOG MET MEER DAN DUIZEND TURNHOUTENAREN

In september startte de PVDA met de grootste politieke bevraging uit de geschiedenis van Turnhout. Vijf maanden lang trokken tientallen vrijwilligers van de linkse partij door het herfst- en winterweer de straat op om een veertigtal programmapunten voor te leggen aan meer dan duizend mensen. De resultaten van deze Grote Bevraging geven een unieke blik op hoe de Binken naar hun stad kijken.

Maar liefst 1.031 Turnhoutenaren namen de tijd om hun gedacht te geven over wat anders kan en wat beter moet in onze stad. Het overgrote deel (54 procent) vulde een papieren exemplaar van De Grote Bevraging in tijdens één van de vele wijktochten die de partij op poten zette, of gewoon bij vrienden, kennissen of collega's. Maar ook meer dan 470 mensen gaven hun mening op de website van de PVDA.

Met De Grote Bevraging legde de PVDA de Turnhoutenaren een uitgebreide vragenlijst voor. De deelnemers werd gevraagd om de drie belangrijkste stedelijke thema's aan te geven en voor tien thema's het beste voorstel te kiezen uit vier mogelijkheden.

Heel wat respondenten deden ook zelf nieuwe voorstellen. Verder moest worden aangegeven in welke mate men akkoord ging met enkele stellingen over het stedelijk beleid. Gemiddeld besteedden de respondenten een twaalfstal minuten aan het invullen van De Grote Bevraging. Goed voor in totaal meer dan 200 uren van politiek debat.

De deelnemers aan De Grote Bevraging zijn gespreid over alle leeftijdscategorieën, verschillende opleidingsniveaus en alle wijken van de stad. Gezien het zeer grote aantal deelnemers (een doorsnee verkiezingspeiling in Turnhout wordt afgenomen bij 'slechts' driehonderd of vierhonderd mensen) zijn de resultaten van onze bevraging bijzonder relevant voor al wie onze stad een groot hart toedraagt.

## ARMOEDE IS DE GROTE TOPPRIORITEIT

De meest opvallende vaststelling uit De Grote Bevraging is het belang dat de Turnhoutenaar hecht aan de strijd tegen armoede. Maar liefst de helft van alle deelnemers plaatst het aanpakken van armoede in de top drie van belangrijkste thema's. Drie deelnemers op tien duidt het zelfs aan als eerste prioriteit.

Hoewel er uitschieters zijn bij werklozen, invaliden en gepensioneerden, staat armoedebestrijding ook bij werkende mensen en hooggeschoolden afgetekend op de eerste plaats. Dat de armoede in Turnhout de afgelopen jaren sterk is toegenomen was natuurlijk al langer geweten. Maar nu weten we ook dat de empathie bij de Turnhoutenaren groot is, ook bij diegenen die zelf niet rechtstreeks met armoede te maken hebben. Iedereen wil dat het komende stadsbestuur prioritair inzet op armoedebestrijding.

## SOCIALE EN ECOLOGISCHE THEMA'S SPRINGEN ERUIT

Na armoede volgen vier andere thema's, die door meer dan een derde van alle ondervraagden in de top drie worden geplaatst. Het gaat om zorg (40 procent), mobiliteit (38 procent), groen (36 procent) en jeugd (36 procent).

Het valt op dat de Turnhoutenaar in de eerste plaats prioriteit geeft aan sociale en ecologische thema's, naast het belang dat wordt gehecht aan mobiliteit en verkeersveiligheid. Niet toevallig thema's die door het huidige stadsbestuur op hun beloop worden gelaten.

## TURNHOUTENAAR WIL ECHTE INSPRAAK

In onze bevraging werd ook de volgende stelling voorgelegd: 'De stad geeft de bevolking voldoende inspraak in haar beleid'. Maar liefst 54 procent van de deelnemers zegt dat ze 'niet akkoord' of 'helemaal niet akkoord' gaat met deze stelling. Slechts 11 procent gaat 'akkoord' of 'helemaal akkoord'. Opvallend is dat ook bij de deelnemers, die aangeven dat ze bij volgende verkiezingen enkel overwegen te stemmen voor één van de vier meerderheidspartijen, slechts een kleine minderheid akkoord gaat met de stelling dat de stad voldoende inspraak geeft. Het stadsbestuur krijgt dus, zelfs van haar eigen achterban, een zware buis op vlak van inspraak. Het zit duidelijk hoog dat het stadsbestuur een afvaltaks als Diftar invoert of een kleuterschool zoals De Paddenstoel sluit zonder de minste inspraak van de bevolking.

## DE POPULAIRSTE VOORSTELLEN

Bij de voorstellen per thema scoort 'meer veilige fiets- en voetpaden' het hoogste. Maar liefst 46 procent van de ondervraagden duidt dit voorstel aan als prioriteit binnen het thema mobiliteit. Op de tweede plaats van populairste voorstellen staat de 'afschaffing van de vaste kost voor huisvuilophaling en gratis toegang tot het containerpark' (43 procent). Naast de afschaffing van de afvaltaks scoort ook 'behoud en bescherming van de groene zones rond de stad' hoog binnen het thema groene stad. 'Kleinere klassen in onze scholen, meer leerkrachten' (39 procent), 'betaalbare rusthuizen en serviceflats' (38 procent) en 'grote bedrijven moeten meer bijdragen' (36 procent), vervolledigen de top vijf van populairste voorstellen.